

Det indiske Ocean og var i det 18. og første halvdel af det 19. århundrede Østafrikas vigtigste kommercielle centrum.

I løbet af middelalderen foregik der en indvandring fra Arabien og Persien¹⁾, og den lokale befolkning antog Islam. I begyndelsen af 1500-tallet kom Zanzibar og Pemba under portugisisk herredømme. Omkring år 1700 blev øerne og den nordlige del af Østafrikas kyst erobret af sultanen af Oman. Forbindelsen mellem Zanzibar og Oman ophørte i 1861. I 1890 blev sultanatet et britisk protektorat.

Zanzibars regering, det udøvende råd, bestod indtil 1956 af den britiske resident, tronfølgeren og 7 andre, som var medlemmer i kraft af embede eller som var særligt udpeget. Sultanen førte forsædet. Der var endvidere et lovgivende råd under forsæde af residenten og med 9 medlemmer i kraft af embede og 8 udpegede medlemmer.

I 1956 blev det lovgivende råd udvidet til 25 medlemmer, hvoraf 6 skulle vælges af befolkningen, idet der dog blev opstillet begrænsninger i valget ved krav om en vis boglig kunnen og en vis indkomst eller formue. Sultanen og tronfølgeren opførte med at være medlemmer af det udøvende råd, og 3 af det lovgivende råds medlemmer blev udnævnt til medlem af det udøvende råd.

I den følgende tid dannedes de to førende politiske partier, Zanzibar Nationalist Party (ZNP) og Afro-Shirazi Party (ASP). Zanzibar Nationalist Party byggede navnlig på den arabiske folkegruppes organisationer, mens Afro-Shirazi Party især støttede sig på afrikanernes organisationer. Begge partier hævder dog at rumme alle racer. Som følge af brydninger inden for Afro-Shirazi Party brød en gruppe ud og dannede Zanzibar and Pemba People's Party (ZPPP).

I 1960 lod den britiske regering udpege en forfatningsekspert til at fremkomme med forslag til yderligere forfatningsmæssige fremskridt. Den forfatning, der trådte i kraft i slutningen af samme år, var i hovedsagen baseret på hans forslag.

Forfatningen indførte en stilling som førsteminister (Chief Minister) udpeget af sultanen efter rådslagning med den britiske resident blandt det lovgivende råds medlemmer. De 4 øvrige ministre udpegedes af sultanen efter samråd med residenten og førsteministeren. Det udøvende råd kom til at bestå af ministrene og 3 fødte medlemmer, samt den britiske resident, som førte forsædet. Det lovgivende råd fik 22 (senere 23) valgte medlemmer, 3 fødte medlemmer og 5 udpegede medlemmer. Kvinder fik valgret, mens de øvrige indskrænkninger i valget blev opretholdt.

Det lovgivende råd blev kompetent i alle lovgivningsanliggender med undtagelse af spørgsmål vedrørende finansvæsen, forsvar og udenrigsanliggender, som krævede den britiske residents anbefaling for at kunne vedtages. Alle de valgte medlemmer var indfødte.

I forbindelse med de første valg til det lovgivende råd i januar og juni 1961 opstod der en række uroligheder som en følge af den latente spænding mellem sultanatets arabiske overklasse repræsenteret af Zanzibar Nationalist Party og den afrikanske befolkning repræsenteret af Afro-Shirazi Party. Urolighederne gik værst ud over det arabiske mindretal, der havde 8 døde og over 300 sårede.

Urolighederne førte til, at der i juli samme år blev nedsat en kommission til at undersøge, hvilke foranstaltninger, der kunne træffes for at undgå lignende sammenstød mellem de to grupper.

I sin rapport kunne kommissionen dog ikke akceptere, at urolighederne alene havde haft en racebegrundet karakter, men at de i mindst samme omfang skyldtes den kraftige agitation, som de to partier hver for sig havde udfoldet forud for valgene.

Efter valget i juni 1961 dannede Zanzibar Nationalist Party og Zanzibar and Pemba People's Party en koalitionsregering.

I november 1961 forelagde sultanen det lovgivende råd et dokument, hvori han udtrykte håbet om afholdelse af en ny forfatningskonference med sigte på Zanzibars opnåelse af uafhængighed.

¹⁾ Den fra Persien stammende befolkningsgruppe kaldes stadig — efter sin hjemstavn i Persien — Shirazi; i nutiden er Shirazi dog gået over til navnlig at betegne den lokale afrikanske befolkning i modsætning til afrikanere indvandret fra fastlandet.